

Список використаних джерел

1. Марат Ж. П. План уголовного законодательства / пер. с французского Н. С. Лапиной / под ред. и с пред. проф. А. А. Герцензона. Москва, 1951. 152 с.
2. Уголовный кодекс Эстонии. URL: https://www.legislationline.org/download/id/6462/file/Estonia_CC_as_of_2002_ru.pdf. (дата звернення 16.09.2021).
3. Уголовный закон Латвийской республики. URL: <https://likumi.lv/ta/en/en/id/88966-the-criminal-law> (дата звернення 16.09.2021).
4. Уголовный кодекс Литовской Республики. URL: <https://crimpravo.ru/codecs/litva/2.doc> (дата звернення 16.09.2021).
5. Кримінальний кодекс Французької Республіки / укладач Мечинський В. Л., Київ: Видавництво ОВК, 2017, 348 с.
6. Примерный уголовный кодекс США. URL: <http://constitutionallaw.ru/?p=1337> (дата звернення 16.09.2021).

Некоз Андрій Петрович,

аспірант Національної академії Служби
безпеки України

ЩОДО ПРОТИДІЇ ТЕРОРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Сьогодні проблема тероризму уже не є для країн Європейського Союзу (далі – ЄС) переважно зовнішньою загрозою. На початку ХХІ ст. значно зросла частота і навіть розширилася географія терористичних атак. Тому боротьба з тероризмом стала займати особливе місце в безпековій політиці країн ЄС. Незважаючи на обмежені повноваження у правоохоронній сфері, на рівні ЄС докладається багато зусиль для формування механізму протидії терористичній діяльності. При цьому антитерористична політика передбачає різноманітні засоби, зокрема спеціальні правові заходи, які розробляють здебільшого для боротьби з тероризмом [6, с. 47].

З прийняттям Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Додаткового протоколу до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму, а також до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення боротьби з тероризмом» [4] основна мета якого є імплементація в національне законодавство положень Додаткового протоколу до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму (далі – Додатковий протокол), а також всебічне посилення спроможностей загальнодержавної системи боротьби з тероризмом з урахуванням європейських та загальносвітових практики у сфері протидії терористичній діяльності [2].

До норм даного закону віднесено удосконалення механізмів із запобігання, виявлення, протидії терористичній діяльності, уточнення переліку суб'єктів боротьби з тероризмом, коригування повноважень безпосередніх суб'єктів боротьби з тероризмом та посилення міжнародного співробітництва з питань протидії тероризму. Також даний нормативно-правовий акт імплементує в національне законодавство положення Додаткового протоколу та спрямований на посилення спроможностей державної системи боротьби з тероризмом з урахуванням європейських та загальносвітових практик у цій сфері.

Окрім цього, законом внеслися зміни до КК та КПК України, якими: 1) встановлюється кримінальна відповідальність за «проходження навчання тероризму», «перетинання державного кордону України з терористичною метою», а також за фінансування цих діянь; 2) визначається підслідність зазначених злочинів за слідчими Служби безпеки України; 3) розширюються підстави для застосування заходів кримінально-правового характеру до юридичної особи в разі вчинення її уповноваженою особою названих злочинів; 4) визначається можливість застосування, лише одного виду запобіжного заходу – тримання під вартою (за наявності підстав для застосування запобіжного заходу) до осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні згаданих злочинів під час воєнного стану, із наданням права слідчому судді, суду не визначати при цьому розмір застави; 5) передбачається можливість здійснення спеціального досудового розслідування (*in absentia*) у кримінальних провадженнях щодо згаданих злочинів.

Не оминули увагою і зміни до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» [3], такі зміни передбачають ряд заходів, зокрема: 1) запровадження правових основ для проведення антитерористичної підготовки населення; 2) визначення нових суб'єктів боротьби з тероризмом та визначення їх повноважень; 3) удосконалення повноважень Служби безпеки України як головного суб'єкта боротьби з тероризмом; 4) наділення Антитерористичного центру при СБУ повноваженнями формувати та вести перелік терористичних організацій і груп, а також здійснювати національну координацію з питань отримання, обробки, поширення, зберігання та захисту інформації про пасажирів (API/PNR) відповідно до резолюцій Ради Безпеки ООН щодо протидії міжнародному тероризму стосовно переміщення осіб, причетних до терористичної діяльності, попередження, виявлення, розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються з терористичною метою, інших кримінальних правопорушень, а також попередження перетинання державного кордону України особами, які можуть становити загрозу національній безпеці країни; 5) делегування Уряду України повноважень щодо визначення механізму відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок терористичного акту; 6) надання повноважень

суб'єктам боротьби з тероризмом брати участь у спільних антитерористичних заходах за участі іноземних держав або міждержавних об'єднань шляхом залучення своїх сил і засобів, а також проводити спільні антитерористичні заходи на території України та інших держав відповідно до міжнародних договорів [1].

Окрім імплементації положень Додаткового протоколу, новий закон спрямований на удосконалення існуючої системи боротьби з тероризмом, зокрема в частині запровадження дієвих механізмів із запобігання, виявлення, протидії терористичній діяльності, уточнення переліку суб'єктів боротьби з тероризмом (з урахуванням сучасної системи органів державної влади), коригування повноважень безпосередніх суб'єктів боротьби з тероризмом, посилення міжнародного співробітництва з питань протидії тероризму. Також в Законі України «Про санкції» [5] здійснено розширення видів санкцій, що можуть застосовуватись, зокрема до терористичних організацій та груп.

Таким чином, з прийняттям зазначеного нормативно-правового акту [2] Україна посилила взаємодію з країнами ЄС та стала на крок ближче до євроінтеграції з країнами ЄС у боротьбі з тероризмом.

Слід також звернути увагу, що сьогодні антитерористичне законодавство країн ЄС складається з двох ключових компонентів: заходи щодо гармонізації кримінальних та кримінальних процесуальних норм, а також заходи щодо боротьби з фінансуванням тероризму. Обидва напрями отримали свій розвиток у руслі імплементації міжнародних стандартів боротьби з тероризмом, які були результатом реакції світового співтовариства на посилення тероризму у країнах Заходу. Головним імпульсом для розвитку антитерористичного законодавства ЄС стали події 11 вересня 2001 року та посилення терористичної активності у 2015–2016 роках у країнах ЄС [6, с. 47–48].

Отже, сьогодні формування антитерористичного законодавства країн ЄС відбувається з врахуванням існуючих норм міжнародного права, де норми антитерористичного законодавства, у більшості випадків, не є нормами прямої дії на території країн-членів ЄС. Існуюча правова система країн ЄС покликана в подальшому імплемувати зазначені норми на державному рівні.

Таким чином, удосконалення антитерористичного законодавства країн ЄС є лише одним з основних ключових елементів у системі заходів у боротьбі зі світовим тероризмом.

Список використаних джерел

1. Верховна Рада ухвалила євроінтеграційний законопроект, спрямований на вдосконалення боротьби з тероризмом. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/novyny/verhovna-rada-uhvalyla-yevrointegratsiynyy-zakonoprojekt-spryamovany-na-vdoskonalennya>.

2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального

кодексів України у зв'язку з ратифікацією Додаткового протоколу до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму, а також до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення боротьби з тероризмом». URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1514846>.

3. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р. № 638-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2997-20#Text>.

4. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Додаткового протоколу до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму, а також до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення боротьби з тероризмом: Закон України від 21.03.2023 р. № 2997-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2997-20#Text>.

5. Про санкції: Закон України від 14.08.2014 р. № 1644-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text>.

6. Серкевич І. Р. Гармонізація антитерористичного законодавства з правом ЄС: формування уніфікованого механізму протидії терористичній діяльності. *Україна – ЄС: питання гармонізації кримінального та процесуального законодавства*: матер. кругл. столу (Львів, 22 черв. 2023 р.). Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. С. 47–51.

Обиход Олена Вячеславівна,

ад'юнкт Національної академії внутрішніх справ

ШТРАФ ЯК ВИД ПОКАРАННЯ ЗА САМОВІЛЬНЕ ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ АБО МІСЦЯ СЛУЖБИ

Сутність штрафу регламентується положеннями ст. 53 Кримінального кодексу України (далі – КК), де вказано, що штрафом є грошове стягнення, яке накладається судом у випадках і розмірі, встановлених в Особливій частині КК, з урахуванням положень ч. 2 ст. 53 КК. Штраф є найлегшим видом покарання.

Слід вказати, що до 22.11.2018 р. розмір штрафу у санкції ч. 2 ст. 407 КК обмежувався 100 неоподатковуваними мінімумами доходів громадян (далі – НМДГ). У грошовому виразі, з урахуванням положень ст. 5 підрозділу 1 «Особливості справляння податку на доходи фізичних осіб» розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України та у відповідності до ч. 5 ст. 22 Закону України «Про податок з доходів фізичних осіб», сума НМДГ, яка використовується для визначення суми штрафу, становить 17 гривень. Отже, максимальний розмір штрафу за вчинення аналізованого діяння становив 1700 грн. Лише з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення